

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ecclesiae Ac Doctrinae Lutheranæ Veritas, Ab
impugnationibus Novissimorum Papistarum, Præcipuè
Jodoci Keddii, Nec non Viti Erbermanni, Vindicata**

Nifanius, Christian

Bilfeldiæ, 1673

§. 26.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35616

λέας ὑπαγορεύει non ut contextus & corpus propheticæ requirit. Theodoretus inopuscul: contra hæret. Tom. 2. opp. Athanas. ait, εὐς γυμνὸν πὶ ρητὸ. πρὸς τὴν ἰδίαν ἐγχείρησιν ἀπομνηδὲν τῆς οἰκείας ἀκολουθείας ἔλκειν πρὸς τὴν ἰδίαν καλασκευὴν, & τῇ δηλωμένῃ διανοίᾳ δυλεύοντες, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἰδίαν κακοτεχνίαν τὰς συλλαβὰς βιάζοντες: nudum aliquod effatum ad proprium scopum à serie contextus genuina reselectum ad firmanda propria trahere, non ipsos se subjicientes manifesto sensui, sed ad proprii ingenii artem malitiosam syllabas rapientes. *Cornelius à Lapide comm. in 2. Petr. I. 20.* Videtur S. Petrus perstringere Simonianos & Gnosticos, qui ad libitum sacram scripturam exponebant, & ad suas phantasias ac errores detorquebant. *Lorinus in loc. cit.* Inter hæreses unam Damascenus recenset Parermeneutarum, qui arbitrati suo scripturas interpretarentur, cum tamen laborarent imperitia & inscitia judicandi.

§. 26.

Bellarminus lib. 1. de verbo Dei contra *privatam Spiritus revelationem*, quam jactant Anabaptistæ, ita disputat, ut simul nostram de *interno testimonio* ibidem haud obscure perstringat cap. 1. 2. 3. Clarius

F 2

in

in sua controversiarum Bellarmini defensione Jacobus Gretserus col. 25. Spiritus ille vester, ait, quem vos Protestantes jactatis, nihil differt à Spiritu Libertino aut Sovenckfeldiano, nisi quod ille se, ut turpitudinem suam velet, scripturæ testimoniis, quasi vestimentis, tegit: Iste autem scripturam, ut aperte, ita prorsus inverecundè rejicit. Cetera pares sunt ac gemelli. Et infra col. 33. Certè omnia, quæ toto hoc capite Bellarminus optimè differit, Calvinianum quoque & Lutheranum Spiritum confodiunt: licet ipsi jactent esse spiritum sanctum. At insolens gloriatio non efficit ex spiritu malo & Diabolico spiritum sanctum; alioqui etiam Libertinorum spiritus esset Spiritus sanctus, cum eque impotenter de spiritu gloriantur ac Lutherani & Calviniani. Calumniosè. Spiritum sanctum cum verbo prædicato, lecto, audito, specialiter concurrere, eoque ultra communem alterius cujusque doctrinæ sortem elevato hominum animos supernaturaliter percellere, ut à Deo profectum esse ex efficaci illius motione in semetipsis experiantur, abunde demonstravimus in Matæologia Labadiana Cap. I. pag. 83. seq. ubi simul, quid hic sentiant Anabaptistæ, David Joristæ, Sovenckfeldiani, Weigeliani, Sociniani, Arminiani, Novelli Propheta, Quackeri Labadiani, late

latè exposuimus. Addimus illa, quæ ha-
 bet *Gregorius M. homilia XXX. in Evange-*
lia: Nisi Spiritus cordi adsit audientis, otiosus est
sermo Doctoris - Nisi intus sit, qui doceat, Do-
ctoris lingua exterius in vacuum laborat. Con-
 fer Eundem lib. XXIX. *Moralium cap.*
XIII. De eodem Divino testimonio,
 quod habet fidelis in seipso (ut ait *Johan-*
nes I. epist. V. Comm. 6. 10.) etiam Augusti-
nus loquitur concione de gestis cum Eme-
rito, ubi, Nos, inquit, aurem forinsecus per-
cutimus, Deus novit intrinsecus loqui. Qui-
 bus gemina sunt, quæ habet Idem in *Evangelium*
Johannis tract. III. Melius illud di-
cit qui intus habitat, quam qui foris clamat. Et
 tract. XXVI. *Quid faciunt homines forinsecus*
annunciantes? quid facio modo ego cum loquor?
strepitum verborum ingero auribus vestris. Nisi
ergo revelet ille, qui intus est, quid dico? quid
loquor? Eodem modo lib. I. de peccator.
 meritis cap. XXV. *Audit homo dicen-*
 tem vel hominem vel Angelum, sed ut
 sentiat & cognoscat verum esse, quod di-
 citur, illo lumine intus mens ejus adiper-
 gitur, quod æternum manet, quod etiam
 in tenebris lucet. Non male *Nicol. Serarius*
 (quem jubar *Germaniæ Ecclesiæ* in ipsis suis

Annal. b. vocat *Card. Baronius* ad an. 1126. n. 18.) prolegomen. *Biblicor. cap. VII. quæst. V.* *Deus, inquit, in omni actu, quo sacrarum literarum creditur auctoritas, cuilibet in corde privatim testimonium de auctoritate illa perhibet.* *Stanislaus Hosius, Cardinalis, Episcopus Varmiensis, qui Tridentinæ Synodo, una cum aliis Cardinalibus, usq; ad finem ejus, Legatus præfuit, Vir, si Possentino credimus, summæ integritatis, sinceritatis & verè doctus, imo si ipsi Bellarmino, Vir æterna memoria dignus) confessione fidei Synodi Petricoviensis nomine scripta cap. XVI inquit: Nos libenter concedimus, accipienda esse Evangelia, ut verba Dei intus docentis & revelantis, neq; credendum, illis esse, nisi propter Dei vocem intus loquentis. Ex quibus patet, neutiquam Spiritum à nobis jactari, qui nihil differat à Spiritu Libertino aut Svvenfeldiano, cum doctrina de convictione sac. literarum interna non sit fanatica. Contra inter Pontificios fanatismum grassari ostendit pluribus D. Gerbardus, Tom. VI. LL. CC. de minist. Eccles. c. 6. sect. I. §. 252. Addit D. Dorscheus in Hodog. Cath cap. II. §. 147. pag. 505. Svvenfeldianum plane discrimen, quod R. Bellarmi-*

nus lib. 1. de gr. & lib arb. cap. 13. §. 3. habet,
 dum ait: *Multum omnino interest, inter gra-*
tiam internæ suasionis & concionem externam:
 (verbi Divini explicatoriam seu recitatori-
 am & lectionem.) *Nam concio externa ad-*
movetur auribus corporis, concio interna auribus
cordis. Concio externa solum proponit objectum,
sed non affundit lumen menti ad illud cognoscen-
dum, neq; aspirat affectum ad illud dirigendum,
at interna Divina suasio aliquando proponit obje-
ctum, quod est illi commune cum externa, sæpius
autem utitur externa ut instrumento, semper au-
tem lumen affundit & afflat initium bonæ volun-
tatis, quod est quasi semen, unde postea oritur
fructus voluntatis perfectæ & deliberatæ. Quam-
vis autem proponere objectum per se non ad Spiri-
tum, sed ad literam pertineat, tamen ad gratiam
pertinet, ut ea lectio vel concio occurrat, quæ ac-
commoda hominis ingenio, præsertim si accedat
internus Doctor, qui aperiat cor intendere his,
quæ audiuntur aut leguntur. Deniq; gratia in-
terna non solum excitat per illustrationem, &
excitationem, seu aspirationem boni desiderii,
sed etiam adjuvat voluntatem, eiq; cooperatur
etiam physicè ad eliciendum actum voluntatis de-
liberatæ: quanquam gratia magis dicitur effi-
cax ex illa excitatione quæ propriè vocatio dici
solet, quam ex cooperatione physica. Videmus,
subjungit, D. Dorscheus, quomodo Suvenc-

feldi partes agat *Bellarminus*. Nihil est, quod hic *Svencfeldius* improbaverit. Scilicet, *Verbum Dei scriptum & prædicatum, admoveri tantum auribus, solum proponere obiectum, non autem attingere mentem, non communicare lumen, non accommodare legentium vel audientium cordibus, quæ proponit, non semper adesse ex parte Dei animum convertendi & ad salutis participationem promovendi: Esse autem aliud aliquod verbum internum, absconditum, particulari aut potius singulari Dei dispensatione communicabile, quo Deus in paucorum, quibus verbum proponitur, corda agit, mentes penetrat, tenebras pervadit, ut lumen infundatur, affletur initium bonæ voluntatis, excitetur desiderium bonum & potentiæ rationales in universum in Deum dirigantur.* Hoc *Bellarminus* cap. XII. præcedente §. 16. vocat, *vocationem altam atq; secretam. Vides, inquit, gratiam Dei efficacem, quæ infidelium corda convertit & voluntatem bonam operatur in nobis, esse vocationem altam atq; secretam, quæ sensum internum, id est, mentem agit atq; illi persuadet, ut sensum doctrinæ, quæ sibi prædicatur, accommodet.*

§. 27.

Deinde non ex privato sensu vel præcon-